O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
JAMOAT XAVFSIZLIGI UNIVERSITETI

RUSTAMBAYEV M.X., UMARXANOVA D.SH.

XALQARO JINOYAT HUQUQI

Darslik

TOSHKENT - 2024

KBK - 67.412.1
R-92

Darslik O‘zbekiston Respublikasi Jamaot xavfsizligi universiteti kengashida ma’qullangan. 2023 yil 29 avgust kunidagi 1-sonli majlisi bayonnomasi.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan nashr etishga ruxsat etilgan. 2023-yil 22-dekabr kunidagi 537-sonli buyrug‘i asosida nashr etishga ruxsat etildi.

Rustambayev M.X., Umarxanova D.Sh. Xalqaro jinoyat huquqi: Darslik. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Jamaot xavfsizligi universiteti. - 2024. – 367 bet.

Mazkur darslikda xalqaro jinoyat huquqining tushunchasi, manbalari va prinsiplari, Xalqaro harbiy tribunallar faoliyati, xalqaro jinoyat va xalqaro xarakterdagi jinoyat turlari, mazkur jinoyatchilikning turli ko‘rinishlariga qarshi kurash olib borish tartibi, jinoyatchilikka qarshi kurashuvchi xalqaro tashkilotlar faoliyati hamda jinoyat ishlari bo‘yicha davlatlarning xalqaro hamkorligi masalalari atroflicha tahlil qilingan.

Oliy yuridik ta’lim muassasalarining talabalari, magistrantlari hamda xalqaro jinoyatchilikka qarshi kurash masalalariga qiziquvchi barcha kitobxonlar uchun mo‘ljallangan.

Taqrizchilar:
yuridik fanlar doktori, prof. B.I.Ismailov
yuridik fanlar doktori, prof. D.M.Mirazov

©Rustambayev M.X., Umarxanova D.Sh., 2024
© O‘zbekiston Respublikasi Jamaot xavfsizligi universiteti, 2024

MUNDARIJA

KIRISH **3**
GLOSSARIY **5**
FOYDALANILADIGAN QISQARTMALAR **9**
XALQARO SUD (TRIBUNALLAR) QARORLARI INDEKSI **13**
I BOB. XALQARO JINOYAT HUQUQIGA KIRISH **15**
1.1. Xalqaro jinoyat huquqining rivojlanishi 15
1.2. Xalqaro jinoyat huquqi tushunchasi, predmeti va vazifalari 24
1.3. Xalqaro jinoyat huquqining manbalari. 36
Nazorat uchun savollar 47
II BOB. XALQARO JINOYAT HUQUQI PRINSIPLARI **49**
2.1. Xalqaro jinoyat huquqining prinsiplari tushunchasi 49
2.2. Xalqaro jinoyat Sudi Statutida aks etgan prinsiplar 54
2.3. Jinoyat ishlari bo‘yicha xalqaro hamkorlik prinsiplari. 65
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 93
III BOB. YURISDIKSIYA **94**
3.1. Kirish 94
3.2. Yurisdiksiya shakllari 95
3.3. Davlatlarning yurisdiksiyani amalga oshirish tamoyillari 98
3.4. Universal yurisdiksiya 106
Nazorat uchun savollar: 107
IV BOB. IMMUNITETLAR **109**
4.1. Kirish 109
4.2. Funksional immunitet va milliy sudlar 112
4.3. Funksional immunitet va xalqaro sudlar 113
4.4. Shaxsiy daxlsizlik va milliy sudlar 114
4.5. Shaxsiy daxlsizlik va xalqaro sudlar 118
Nazorat uchun savollar: 125
V BOB. XALQARO JINOYATLAR **126**
5.1. Xalqaro huquq bo‘yicha jinoyatlar konsepsiyasi 126
5.2. Insoniyatga qarshi va harbiy jinoyatlar 131
5.3. Genotsid, ekotsid va biotsid jinoyatlari 141
5.4. Aparteid jinoyati 149

5.5. Agressiya jinoyati 150
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 152
VI BOB. HARBIY JINOYATLAR 153
6.1. Harbiy jinoyatlarni tarixiy shakllanishi 153
6.2. Harbiy jinoyatlar va qurolli mojarolar 157
6.3. Shaxslarga nisbatan harbiy jinoyatlar 158
6.4. Mulklarga nisbatan harbiy jinoyatlar 163
6.5. Harbiy harakatlarni olib borishda ta'qiqlangan usul va vositalardan foydalanish 167
VII BOB. XALQARO JINOYAT SUDLARI 171
7.1. Xalqaro jinoyat huquqida javobgarlik instituti 171
7.2. Nyurnberg va Tokio xalqaro harbiy tribunallari 185
7.3. Sobiq Yugoslaviya va Ruanda uchun xalqaro harbiy tribunallar .. 198
7.4. Xalqaro Jinoyat Sudi 200
7.5. Xalqaro aralash (gibrid) sudlar 222
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 230
VIII BOB. XALQARO XARAKTERDAGI JINOYATLARI 232
8.1. Terrorizm va uning turli ko'rinishlari 232
8.2. Korrupsiya 242
8.3. Odam savdosi 247
8.4. Kiber jinoyatchilik 250
8.5. Giyohvandlik 252
8.6. Pullarni qalbakilashtirish 257
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 262
IX BOB. JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHUVCHI XALQARO TASHKILOTLAR 264
9.1. Birlashgan MillatlarTashkiloti tizimi 264
9.2. Xalqaro jinoyat politsiyasi tashkiloti (Interpol) 272
9.3. Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi tizimi 275
9.4. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti tizimi 281
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 284
X BOB. JINOYAT ISHLARI BO'YICHA XALQARO HAMKORLIK YO'NALISHLARI VA ULARNING HUQUQIY TARTIBI 285

10.1. Jinoyat ishlari bo‘yicha xalqaro hamkorlik yo‘nalishlari va shakllarining tasnifi 285
10.2. Jinoyat ishlari bo‘yicha ekstraditsiya institutining mazmuni, holati va muammolari 288
10.3. Jinoyat ishlari bo‘yicha o‘zaro huquqiy yordamning mohiyati va tartibga solish masalalari 298
10.4. Ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan shaxslarni jazo o‘tashni davom ettirish, shuningdek ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llash uchun fuqaroligiga ega bo‘lgan davlatga topshirish va qabul qilish mexanizmi 315
Nazorat uchun savol va topshiriqlar: 324
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI 325
ILOVALAR 335
Xalqaro jinoyatni sodir etgan shaxslarning sudlanishi: 1960-yildagi Adolf Eyxman ishi 335
Davlat yurisdiksiyasining tatbiq etilishi standarti: Lotus nizosi 344
Tadich ishi. 1995 yil. 351

RUSTAMBAYEV MIRZAYUSUF XAKIMOVICH,
yuridik fanlar doktori, professor,
UMARXANOVA DILDORA SHARIPXANOVNA

XALQARO JINOYAT HUQUQI

Darslik

Texnik muharrir: Murakayeva Z.I.

Bosishga ruxsat berildi: 11.01.2024. Buyurtma № 9. Format 60x90/16
Times New Roman garniturasi bilan raqamli usulda chop etildi.
Hajmi: 23,0 sh.-b.t. Adadi 10 nusxa

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti bosmaxonasi